

Nr 217.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående tilläggsanslag till fullbordande av arbetet med utläggning av ytterligare ett järnvägsspår mellan Rönninge och Järna m. m.; given Stockholms slott den 7 mars 1919.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att *dels* till fullbordande av arbetet med utläggning av ytterligare ett järnvägsspår mellan Rönninge och Järna jämte därmed sammanhörande anläggningar under utgifter för kapitalökning på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 1,550,000 kronor, att utgå av lånemedel, *dels ock*, vid bifall härtill, besluta, att de i förslaget till tilläggsstat till riksstaten för år 1919 bland inkomsterna under rubriken »I. Fast upplåning» upptagna lånemedel skola höjas med nämnda belopp, 1,550,000 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Axel Schotte.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
7 mars 1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Schotte anförde:

I anledning av Kungl. Maj:ts proposition i ämnet beslöt 1912 års riksdag, under förbehåll av upplåtelse av mark m. m. enligt viss i statsrådsprotokollet för den 19 april 1912 närmare omförd utfästelse, dels att fortsätta arbetet med utläggning av ytterligare ett järnvägsspår mellan Rönninge och Järna och därvid framdraga banan över Södertälje kanal på bro av 26 meters fri höjd med rörlig öppning (klaff) söder om nuvarande järnvägsövergången samt anordna station å Näset, dels ock att utlägga bispår till Södertälje stad och ombygga stationen därstädes, allt i huvudsaklig överensstämmelse med den s. k. Södertäljekommissionens förslag och för en beräknad kostnad av 5,074,200 kronor, däri inberäknad viss kostnad för Norra Södermanlands järnvägs anslutning till stationen å Näset, varjämte riksdagen för ändamålet beviljade ett anslag

för år 1913 av 2,900,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1912 av tillgängliga medel utanordna högst 1,250,000 kronor.

Den 10 juni 1912 uppdrog Kungl. Maj:t åt en särskild kommission, den s. k. byggnadskommissionen för dubbelspåret Rönninge—Ström att omhändervarva ifrågavarande arbete.

Sedermera anvisade riksdagen för ovannämnda ändamål för år 1914 1,600,000 kronor samt för år 1915 återstående beloppet, 574,200 kronor.

Vidare beslöt 1913 års riksdag, att Södertälje kanal å sträckan från Maren till Saltsjön finge för en kostnad, icke överstigande 550,000 kronor, utgrävas för 5,5 meter djupgående fartyg, och uppdrog Kungl. Maj:t den 13 juni 1913 åt byggnadskommissionen att omhändervarva berörda arbete.

Av sistnämnda belopp å 550,000 kronor anvisades 300,000 kronor för år 1915 och återstoden, 250,000 kronor, för år 1916.

Därefter beviljade 1917 års riksdag såsom tilläggsanslag för utläggning av ytterligare ett järnvägsspår mellan Rönninge och Järna för år 1918 ett reservationsanslag av 75,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1917 av tillgängliga medel utanordna beloppet. Detta anslag var avsett för uppförande av tre boställs-hus för järnvägspersonal vid Näsets station.

Slutligen anvisade 1918 års lagtima riksdag till fullbordande av arbetet med utläggning av ytterligare ett järnvägsspår mellan Rönninge och Järna jämte därmed sammanhörande anläggningar på tilläggsstat för år 1918 ett reservationsanslag av 1,600,000 kronor.

Genom brev den 13 december 1918 har Kungl. Maj:t bemyndigat byggnadskommissionen att ombygga norra landfästet för klaffbron över Södertälje kanal samt iordningställa därvarande slänt i huvudsaklig överensstämmelse med genom kommissionens försorg upprättade, den 15 juni 1918 dagtecknade ritningar, varjämte Kungl. Maj:t medgivit, att för utförande av nämnda arbeten finge av till kommissionens förfogande ställda medel användas ett belopp av högst 300,000 kronor.

I skrivelse den 25 februari 1919 har byggnadskommissionen gjort framställning om anvisande av ytterligare medel till fullbordande av ifrågavarande arbeten. Kommissionen anför därvid följande:

»Sedan den mellan kommissionen och dess entreprenör för de huvudsakliga arbetena, Nordiska järnvägsbyggnadsaktiebolaget, pågående skiljedomsförhandling genom en av skiljemännens frånträdande av skiljemannauppdraget utfallit så, att entreprenörens ansvarighet för arbetenas utförande för kontraherade och bestämda belopp lämnats av skiljenämnden oavgjord och förty av entreprenören

Byggnads-
kommissionen.

icke kan uttagas annorlunda än på domstolsväg, har kommissionen måst beräkna, att samtliga för arbetenas fullbordande erforderliga kostnader måste genom kommissionens försorg bestridas.

Av den med hänsyn till nämnda ändrade förhållanden verkställda utredningen framgår, att under nu rådande dyrtid de för fullbordandet av kommissionens arbeten återstående kostnaderna den 1 januari 1919 skulle uppgå till följande belopp:

för järnvägen	kronor 1,030,000: —
» ombyggnad av norra slänten och landfästet vid kanalbron	» 300,000: —
» brobyggnaden i övrigt	» 1,100,000: —
» återstående kanalarbetet	» 300,000: —
	<hr/>
	eller tillsammans kronor 2,730,000: —

Då av de för kommissionen anvisade medlen samma dag återstod ett belopp av omkring 1,180,000 kronor, skulle således för arbetenas bedrivande nu erfordras ett ytterligare belopp av 1,550,000 kronor.

Härvid får kommissionen emellertid framhålla beträffande förenämnda belopp 300,000 kronor för kanalarbetet, att detta belopp endast är den nu återstående delen av det anvisade anslaget 550,000 kronor, och att under rådande dyrtid dessa 300,000 kronor med all sannolikhet skulle bliva otillräckliga, om arbetet i kanalen nu skulle forceras, vilket likvisst icke synes nödvändigt.

Kommissionen har därför ansett sig icke böra ifrågasätta något ökat anslag till detta kanalarbete förr än framdeles, om då så visar sig erforderligt.

Kommissionen anser sig vidare böra framhålla, att avvikelser från kommissionens nu lämnade kostnadsuppgifter möjligen komma att inträffa på grund av uppgörelser med entreprenören.

I fråga om kommissionens tillgångar får kommissionen i övrigt meddela, att, förutom nämnda kassabehållning 1,180,000 kronor den 1 januari 1919, kommissionen vidare har att tillgodoräkna sig de belopp, som eventuellt kunna erhållas vid försäljning av överblivna partier räler, cirka 700 ton, vissa husbyggnader, cirka 106,500 kvadratmeter markområde och överbliven arbetsmateriel.

Till säkerhet för utbekommande av fordringar från entreprenören har byggnadskommissionen såsom garanti för att entreprenören fullgör sitt kontraherade arbete i sitt förvar innestående ett belopp av 203,330 kronor.

De belopp, som eventuellt kunna komma att tillerkännas kommissionen, att utbetalas från entreprenören, utgöras i huvudsak av ersättningar *dels* för förenämnda arbete med avhjälpande av den vid kanalbrons norra slänt och landfäste vållade skada, för vilken entreprenören enligt skiljedom är ensam ansvarig, *dels ock* för den del av återstående kostnaderna för de av entreprenören genom kontrakt åtagna men ej fullgjorda och nu till kommissionen överlämnade arbeten, som överstiger det kostnadsbelopp, som för dessa arbeten skolat utgöras av entreprenören enligt kontrakt och skiljedomar.»

På grund av vad sålunda anförts har kommissionen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till fullföljande av de åt kommissionen uppdragna arbetena anvisa ett belopp av 1,550,000 kronor att utgå såsom reservationsanslag å tilläggsstat för år 1919.

Ursprungligen beräknades kostnaden för dubbelspåret Rönninge—Ström med därtill hörande arbeten — om däri inbegripes kostnaden för förenämnda boställshus vid Näsets station — till 5,149,200 kronor samt kostnaden för utgrävningen av Södertälje kanal å sträckan från Maren till Saltsjön till 550,000 kronor eller sålunda tillhoppa 5,699,200 kronor, vilket belopp också av riksdagen anvisats. Därtill komma de av 1918 års lagtina riksdag anvisade 1,600,000 kronor eller det belopp, som enligt då gjorda utredningar ansågs erforderligt för arbetenas fullbordande. Sammanlagt hava alltså till ifrågavarande arbetens utförande av riksdagen anvisats tillhoppa 7,299,200 kronor.

De merutgifter, som berörda anslag å 1,600,000 kronor var avsett att täcka, hade till största delen föranletts av omständigheter, vilka det icke varit möjligt att vid den ursprungliga beräkningen av kostnaderna förutse. Så hade byggnadskommissionen genom skiljedom den 19 oktober 1917 ålagts att till huvudentreprenören, Nordiska järnvägsbyggnadsaktiebolaget, erlægga viss del av den merkostnad för byggandet av klaffbron över Södertälje kanal, som uppstått till följd av det i södra slänten invid bron den 30 juni 1916 timade raset, och hade Kungl. Maj:t den 26 oktober 1917 bemyndigat kommissionen att för ifrågavarande ändamål utbetala ett belopp av 363,190 kronor 75 öre. Vidare krävdes ett belopp av 815,000 kronor till täckande av kostnadsökningar vid vissa närmare angivna arbeten. Slutligen erfordrades ett belopp av omkring 420,000 kronor, avseende den kostnadsökning i allmänhet, som uppkommit huvudsakligen därigenom, att arbetena till följd av strejk, ovan oförmälda ras och andra oförutsedda omständigheter blivit fördröjda i mer än två år och sålunda kommit att infalla under en tid med oerhört stegrade arbets- och materialpriser.

Emellertid har det visat sig, att oförmälda belopp av 1,600,000 kronor icke är tillräckligt till fullbordande av ifrågavarande arbeten. Dels hava arbets- och materialprisen under det gångna året ytterligare stegrats och dels har byggnadskommissionen, på grund av att kommissionens mellanhavande med huvudentreprenören icke kunnat ordnas genom skiljedom utan måste regleras genom domstol, nödgats utgå ifrån att samtliga kostnader för ifrågavarande arbetens fullbordande måste bestri-
das av kommissionen. Enligt av kommissionen verkställda utredningar skulle för berörda ändamål utöver förut anvisade medel erfordras ett ytterligare belopp av 1,550,000 kronor, därvid dock är att märka, att avvikelser i de till grund för denna summa liggande kostnadsuppgifter möjligen komma att ske på grund av uppgörelser med huvudentreprenören.

Den beräknade kostnaden, 5,699,200 kronor, skulle alltså komma att överskridas med sammanlagt 3,150,000 kronor eller mer än 55 procent. Med hänsyn emellertid dels till den dyrtid, varunder arbetena kommit att bedrivas, dels ock till angelägenheten av att ifrågavarande dubbelspårsanläggning blir snarast möjligt fullbordad — och härutinnan har 1918 års lagtima riksdag i samband med beviljande av förenämnda anslag å 1,600,000 kronor uttalat sin förväntan — anser jag mig böra tillstyrka byggnadskommissionens framställning om anvisande för ändamålet av ytterligare 1,550,000 kronor.

Det föreslagna beloppet torde böra utgå av lånemedel samt anvisas såsom anslag för kapitalökning. Med hänsyn till vikten av arbetenas snara slutförande synes beloppet i fråga böra upptagas å tilläggsstaten för innevarande år. Då emellertid i propositionen med förslag till tilläggsstat för år 1919 något belopp icke beräknats för ifrågavarande ändamål, torde de i berörda statförslag under rubriken »I. Fast upplåning» upptagna lånemedel böra höjas med 1,550,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels till fullbordande av arbetet med utläggning av ytterligare ett järnvägsspår mellan Rönninge och Järna jämte därmed sammanhörande anläggningar under utgifter för kapitalökning på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 1,550,000 kronor, att utgå av lånemedel,

dels ock, vid bifall härtill, besluta, att de i förslaget till tilläggsstat till riksstaten för år 1919 bland inkomsterna under rubriken »I. Fast upplåning» upptagna lånemedel skola höjas med nämnda belopp, 1,550,000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

C. Ullman.